

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Miasta Pszów na lata 2004-2006

Pszów, lipiec 2004

Opracował: Stanisław Czyż (Zespół ds. Zamówień Publicznych, Promocji i Środków Pomocowych)

SPIS TREŚCI	Str.
Wstęp.....	3
I. Obszar i czas realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	6
II. Charakterystyka obecnej sytuacji w gminie.....	7
2.1 Krótka charakterystyka miasta	7
2.2 Zagospodarowanie przestrzenne.....	9
2.2.1 Granice stref ochrony konserwatorskiej.....	9
2.2.2 Uwarunkowania ochrony środowiska	11
2.2.3 Własność gruntów i budynków.....	15
2.2.4 Infrastruktura techniczna	18
2.2.5 Identyfikacja problemów	21
2.3 Gospodarka.....	22
2.3.1 Główni pracodawcy - struktura i trendy.....	22
2.3.2 Ilość podmiotów gospodarczych na terenie gminy.....	24
2.3.3 Zjawisko szarej strefy.....	25
2.3.4 Tereny pod inwestycje.....	26
2.3.5 Identyfikacja problemów	26
2.4 Sfera społeczna	28
2.4.1 Struktura demograficzna i społeczna / trendy	28
2.4.2 Identyfikacja problemów	32
2.5 Analiza SWOT	34
III. NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PRZESTRZENNO - SPOŁECZNO - GOSPODARCZEGO MIASTA I REGIONU.	37
IV. PODOKRESY PROGRAMOWANIA.....	39
V. ZASIĘG TERYTORIALNY REWITALIZOWANEGO OBSZARU I UZASADNIENIE POTRZEB REWITALIZACJI.....	39
VI. REALIZACJA ZADAŃ i PROJEKTÓW.....	41
VII. PLAN FINANSOWY NA LATA 2004 – 2006.....	42
VIII. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ	43
IX. SYSTEM WDRAŻANIA	45
X. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ	46
10.1 System monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	46
10.2 System oceny Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	46
10.3 Komunikacja społeczna – sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi.....	46
XI. EFEKTY PROGRAMU.....	49

Wstęp

Wymóg opracowania niniejszego Lokalnego Programu Rewitalizacji wynika z obowiązku przyjętej procedury tworzenia dokumentów w kontekście wdrażania procesu absorpcji funduszy strukturalnych. Lokalny Program Rewitalizacji realizowany będzie w ramach jednego z działań Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR). Opracowany Plan ma odzwierciedlenie w poszczególnych dokumentach programowych takich jak:

- Narodowy Plan Rozwoju (NPR) – określającym strategię społeczno- gospodarczą Polski w pierwszych latach członkostwa w Unii Europejskiej. Celem NPR`u jest „rozwijanie konkurencyjnej gospodarki, opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zdolnej do długofalowego, harmonijnego rozwoju, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz poprawę spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej z Unią Europejską na poziomie regionalnym i krajowym”.
- Podstawy Wsparcia Wspólnoty (PWW) – dokument przyjęty przez komisję Europejską w uzgodnieniu z rządem polskim zawierającym strategię i priorytety działań. PWW wdrażane są przez programy operacyjne.
- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR) – program ten rozwija cele NPR, określając priorytety, kierunki i wysokość środków przeznaczonych na realizację polityki regionalnej państwa. Program ten przygotowany został przez Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w ścisłej współpracy z samorządami wszystkich województw.
- Uzupełnienie ZPORR – dokument wdrażający strategię i priorytety programu, zawierającym informacje na temat działań realizowanych w ramach tego programu.
- „Programu łagodzenia w regionie śląskim skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego ” dokument stanowi swoisty regionalny komponent rządowego „Programu restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w Polsce w latach 2003 – 2006 z wykorzystaniem ustaw antykryzysowych i zainicjowaniem prywatyzacji niektórych kopalń.
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Pszów do roku 2010 – dokument prezentujący misję, poszczególne cele strategiczne gminy oraz kierunki jej rozwoju. Dokument został opracowany na drodze społecznych konsultacji ze przedstawicielami przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych.

Ü Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Miasta Pszów na lata 2004-2006 - dokument prezentujący poszczególne zadania operacyjne gminy oraz kierunki jej rozwoju.

Według wytycznych MGPIPS realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji oparta powinna być na Priorytecie 3 - "Rozwój Lokalny", działanie 3.3. "Rewitalizacja obszarów miejskich, przemysłowych i powojkowych."

Działanie 3.3. składa się z dwóch poddziałań:

poddziałanie 3.3.1 - rewitalizacja obszarów miejskich,

poddziałanie 3.3.2 - rewitalizacja obszarów przemysłowych i powojkowych.

Realizacja programu rewitalizacji w zdegradowanych dzielnicach miasta ma umożliwić:

- Ü tworzenie warunków lokalowych i infrastrukturalnych do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości, działalności kulturalnej i edukacyjnej, w tym mających za zadanie podniesienie kwalifikacji mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- Ü poprawę estetyki przestrzeni miejskiej,
- Ü porządkowanie „starej tkanki” urbanistycznej poprzez odpowiednie zabudowanie pustych przestrzeni w harmonii z otoczeniem,
- Ü renowację zabudowy budynków, w tym: obiektów infrastruktury społecznej oraz budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym oraz ich adaptacja na cele gospodarcze, społeczne i kulturalne,
- Ü poprawę funkcjonalności struktury ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki przestrzeni publicznych,
- Ü przebudowę i remonty publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, rekreacyjnych, kulturalnych i sportowych połączonych z działalnością gospodarczą.

Natomiast głównym celem **rewitalizacji obszarów przemysłowych** jest zmiana dotychczasowych funkcji i adaptacja terenu oraz znajdujących się tam obiektów przemysłowych na inne w tym: usługowo-handlowe, gospodarcze, społeczne, edukacyjne, zdrowotne, rekreacyjne, kulturalne i turystyczne z uzupełniającą funkcją mieszkaniową.

Lokalny Program Rewitalizacji jest **dokumentem otwartym**, którego celem jest zapewnienie koncentracji i efektywności wykorzystania środków na strategiczne działania samorządu z zakresu rewitalizacji zarówno obszarów miejskich, jak i obszarów przemysłowych byłej kopalni „Anna”.

Informacje zawarte w Programie prezentują aktualną sytuację społeczno-gospodarczą Gminy Miasta Pszów oraz ukazują kierunki rozwoju miasta w kontekście absorpcji środków z funduszy unijnych nie tylko w ramach ZPORR`u. Odniesienie realizacji przyszłych zadań do celów „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Pszów” oraz „Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Miasta Pszów na lata 2004-2006” umożliwia porównanie spójności podejmowanych działań w szerokim czasookresie.

Przyjęte wskaźniki osiągnięć LPR`u odnoszą się do działań realizowanych w ramach przyjętych i przyszłych zadań wynikających z programu operacyjnego. Natomiast przyjęte systemy wdrażania i monitorowania mają na celu usprawnić właściwe wdrażanie niniejszego dokumentu.

Niezmiernie ważną częścią Programu jest system finansowania zadań w przyjętych okresach programowania Unii Europejskiej tj. lata 2004-2006 oraz 2007-2013. Opracowany schemat źródeł finansowania zadań obejmuje tylko okres pierwszy, gdyż nie znana jest alokacja środków w przyszłym programowaniu. Procentowy udział poszczególnych źródeł finansowania zadań jest szacunkowy, gdyż każde finansowanie przyznawane jest do określonych maksymalnych wartości np. do 75% ogólnych kwalifikowanych kosztów projektu.

Otwarty charakter dokumentu umożliwia wprowadzenie korekt przyjętego Programu wynikających z procesu transformacji społeczno-gospodarczych oraz zmian hierarchii priorytetów przyjętych przez Władze Miasta.

I. Obszar i czas realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Mając na uwadze realizację Układu Europejskiego sporządzonego w Brukseli dnia 16 grudnia 1991 roku, ustanawiającego stowarzyszenie między Rzeczpospolitą Polską a Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi¹ oraz przewidywaną akcesję Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej, gminy i miasta położone w Obszarze Zachodnim Polityki Rozwoju Województwa Śląskiego², wdrażając strategiczną wizję rozwoju regionalnego kraju, zawartą w Narodowym Planie Rozwoju, oraz rozwojowe strategie i programy wojewódzkie, mają na celu wybudowanie zintegrowanej infrastruktury europejskiej. Gminy te opracowały bądź opracowują własne, plany rozwoju lokalnego oraz lokalne programy rewitalizacji.

Poniższy dokument został opracowany na podstawie poniższych dokumentów:

- ü „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Pszów”,
- ü Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Miasta Pszów na lata 2004 – 2006,
- ü Strategii Mieszkaniowej dla Gminy Miasta Pszów,
- ü Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miasta Pszów,
- ü Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Miasta Pszów.

¹ Dz.U. Nr 11/94, poz. 38; zm.: Dz.U. 63/95 poz. 324, 326

² Nazwa zgodna z terminologią zapisów dokonanych w strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 - 2015

II. Charakterystyka obecnej sytuacji w gminie

2.1 Krótka charakterystyka miasta

Pszów leży w południowo-zachodniej części województwa śląskiego na szlaku Pszczyna - Wodzisław Śląski - Racibórz. Miasto graniczy od zachodu z gminą wiejską Lubomia, od południa z gminą miejską Wodzisław Śląski, od wschodu z gminami miejskimi Radlin i Rydułtowy, natomiast od północy z gminą Kornowac należącą do powiatu Raciborskiego. Miasto położone jest w bezpośredniej bliskości dużych aglomeracji przemysłowych:

- Rybnika – 13 km,
- Katowic – 65 km,
- Gliwic – 42 km
- Raciborza – 18 km.

Miasto znajduje się w pobliżu planowanej budowy autostrady Północ – Południe i posiada dogodne powiązania komunikacyjne z województwem poprzez drogi zlokalizowane w sąsiedztwie:

- Droga krajowa nr 49 relacji Pszczyna – Żory – Rybnik – Racibórz – Opole,
- Droga wojewódzka DW 933 relacji Rzuchów- Pszów – Wodzisław Śląski – Pszczyna – Brzeszcze – Oświęcim – Chrzanów,
- Droga krajowa DK 936 relacji Wodzisław Śląski- Krzyżanowice usytuowana równoleżnikowo na południe od Pszowa,

W układzie geograficznym Miasto położone jest w obrębie Kotliny Raciborsko - Oświęcimskiej na Wzgórzach Rybnickich. Pod względem wyniesienia ponad otaczającymi obniżeniami, budowy geologicznej i cech morfologicznych Wzgórza podobne są do Wyżyny Śląskiej.

Istotne znaczenie również ma położenie na osi Bramy Morawskiej stanowiącej naturalny korytarz między Karpatami i Sudetami.

Centralną część Miasta stanowi płaskowyż o wysokościach 290 – 311 m npm. Zbocza opadają w trzech kierunkach południowo – zachodnim, południowym i zachodnim. Pomiędzy Płaskowyżem centralnej części Miasta, a wyniesieniem na północy występuje obniżenie

biegnące z północnego wschodu w kierunku południowo – zachodnim. W rejonie zboczy doliny rzeki Syrynki występuje największe zróżnicowanie rzeźby terenu.

Pszów zajmuje obszar 20,47 km², co stanowi 7% całkowitej powierzchni powiatu wodzisławskiego. Miasto liczy około 15 000 mieszkańców, co daje średnią gęstość zaludnienia 733 osób na 1 km². Pszów jest ośrodkiem o korzystnym położeniu geograficznym, atrakcyjnym dla inwestorów, bezpiecznym i przyjaznym dla mieszkańców, dbającym o rosnącą jakość życia społeczności lokalnej. Pszów znajduje się niedaleko drogowego przejścia granicznego z Czechami w Chałupkach.

W kontekście położenia miasta na tle regionu warto wspomnieć o niewykorzystanym kompleksie zdegradowanych terenów kopalnianych oraz o obiektach dziedzictwa kulturowego, które ściśle wiążą się z historią i tradycją regionu.

W związku z istnieniem całego kompleksu niewykorzystanych, zdegradowanych terenów kopalnianych znajdujących się w ścisłym sąsiedztwie planowanego przebiegu drogi południowej zrodził się projekt ich wykorzystania. Projekt ten – kompleks sportowo-rekreacyjny - ma pozwolić zrewitalizować ten zdegradowany teren, a jednocześnie stworzyć zespół obiektów służących całej lokalnej społeczności i niewątpliwie podnoszący atrakcyjność turystyczną gminy. Szczegółowo koncepcja powyższego kompleksu omawiana będzie w następnych rozdziałach Planu.

Centralne miejsce miasta zajmuje barokowy kościół pod wezwaniem Narodzenia Najświętszej Marii Panny i Kalwaria. W Pszowie znajdują się także cztery przedszkola, trzy szkoły podstawowe, gimnazjum oraz szkoła ponadgimnazjalna, lodowisko, ponadto Miejski Ośrodek Kultury, klub sportowy, dwa hotele i dwie stacje benzynowe. Miasto dysponuje również rozbudowaną siecią placówek usługowych i handlowych. Gospodarka miasta trwale związana jest z działalnością Kopalni Węgla Kamiennego "ANNA", która 1 marca została administracyjnie połączona z kopalnią „Rydułtowy”. Obecnie kopalnia „Rydułtowy - Anna” zatrudnia ponad 6 tysięcy osób, a dzięki połączeniu obu kopalń umożliwiono przedłużenie funkcjonowania kopalni o 25 do 30 lat.

2.2 Zagospodarowanie przestrzenne

2.2.1 Granice stref ochrony konserwatorskiej

Występująca w latach powojennych urbanizacja terenów Pszowa (związana głównie z powstaniem i rozwojem Rybnickiego Okręgu Węglowego) dotknęła zespoły urbanistyczne o historycznym dziś już znaczeniu. Likwidacji uległy obiekty wartościowe zarówno pojedyncze budynki jak i historyczne założenia urbanistyczne, stanowiące elementy identyfikacji mieszkańców z ich miastem. W ich miejscu zrealizowano zunifikowaną zabudowę jaka występuje powszechnie w miastach całej Polski niezależnie od regionu. W przyszłości w celu uniknięcia dewastacji dorobku kulturowego wyznaczono propozycję obszarów stref ochrony konserwatorskiej prezentowane w poniżej tabeli.

Tabela 1 Obszary

Lp.	Obiekt i jego adres	Wiek obiektu	Aktualna forma ochrony	Proponowana forma ochrony
1	Kościół parafialny p.w. Narodzenia Matki Boskiej ul. Boh. Westerplatte	Późnobarokowy XVIII i XIX w.	Obiekt wpisany do Rejestru Zabytków (nr rej. 742/66)	Bez zmian
2	Mała Kalwaria Pszowska (kaplice z murem) ul. Boh. Westerplatte	Neogotyckie XIX w.	Podlega ochronie j.w. jako część założenia urbanistycznego	Bez zmian
3	Kaplica p.w. św. Krzyża ul. Boh. Westerplatte	Poł. XVIII w.	Obiekt w ewidencji PSOZ, podlega ochronie jako część założenia urbanistycznego	Bez zmian
4	Zespół 14 kaplic tzw. Kalwarii Pszowskiej oraz kościołów p.w. Zmartwychwstania Pańskiego	Kaplice z lat 1911-1929	Obiekt w ewidencji PSOX	Ustalenie strefy pośredniej ochrony konserwatorskiej dla całego założenia urbanistycznego
5	Kościół parafialny p.w. Najświętszego Serca Jezusowego ul. Armii Krajowej	Z 1934r.	Obiekt w ewidencji PSOZ	Ustalenie strefy pośredniej ochrony konserwatorskiej dla całego założenia urbanistycznego
6	Kapliczka przydrożna św. Jana, ul. Armii Krajowej 9	XVIII/XIX w.	Obiekt w ewidencji PSOZ	Bez zmian
7	Budynek klasztorny Zgromadzenia Sióstr	Neogotycki 1866-1869	Obiekt w ewidencji PSOZ	Bez zmian

	Boromeuszek ul Boh. Westerplatte			
8	Dom noclegowy dla górników ul. Andersa 19	Z ok. 1910r.	Obiekt w ewidencji PSOZ	Ustalenie strefy pośredniej ochrony konserwatorskiej dla pozostałości dawnego założenia urbanistycznego
9	Budynek szkoły podstawowej ul. Miarki	Ok. 1905r.	Obiekt zainteresowania konserwatorskiego	Ustalenie strefy pośredniej ochrony konserwatorskiej dla całego założenia urbanistycznego
10	Budynki mieszkalne dla robotników ul. Kopalniana	Ok. 1905-1913 i później	Obiekt w ewidencji PSOZ	Ustalenie strefy pośredniej ochrony konserwatorskiej dla całego założenia urbanistycznego
11	Budynek mieszkalny ul Gen. Andersa 3	Ok. 1920r.	Obiekt w ewidencji PSOZ	Bez zmian
12	Budynek mieszkalny ul Gen. Andersa 6	Ok. 1930r.	Obiekt w ewidencji PSOZ	Bez zmian
13	Budynek Plebanii ul. Boh. Westerplatte 1	z1933r.	Obiekt w ewidencji PSOZ	Bez zmian
14	Budynek mieszkalny ul. Drzymały 16	Z lat 30-tych XXw.	Obiekt w ewidencji PSOZ	Bez zmian
15	Budynek mieszkalny ul Pszowksa 512	1909r.	Obiekt w ewidencji PSOZ	Bez zmian
16	Budynek mieszkalny ul. Pszowska 534	Pocz. XX w.	Obiekt w ewidencji PSOZ	Bez zmian
17	Budynek szkoły podstawowej ul. Traugutta 12	Z lat 30-tych XX w.	Obiekt w ewidencji PSOZ	Bez zmian
18	Budynek mieszkalny ul. Wolczyka 13	Pocz. XX w.	Obiekt w ewidencji PSOZ	Bez zmian
19	Budynek przemysłowo- mieszkalny szybu Ignacy ul. Ignacego	Pocz. XX w.	Obiekt w ewidencji PSOZ	Bez zmian
20	Zabudowania byłej kopalni „Anna” położone przy ul. ks. Skwary	Pocz. XX	Obiekt w ewidencji PSOZ	Bez zmian
21	Budynki mieszkalne dla urzędników ul. K. Miarki 18b, 20, 22-24	Po 1905r.	Obiekt zainteresowania konserwatorskiego	Ustalenie strefy pośredniej ochrony konserwatorskiej dla całego założenia urbanistycznego; wpisanie budynków do ewidencji PSOZ
22	Budynek poczty ul.	1 ćw XX w.	Obiekt	Ustalenie strefy

	Pszowks a542		zainteresowania konserwatorskiego	pośredniej ochrony konserwatorskiej dla całego założenia urbanistycznego; wpisanie budynków do ewidencji PSOZ
23	Budynki mieszkalne dla urzędników ul. Traugutta 14, 31/33, 35	Pocz. XX w.	Obiekt zainteresowania konserwatorskiego	Ustalenie strefy pośredniej ochrony konserwatorskiej dla całego założenia urbanistycznego; wpisanie budynków do ewidencji PSOZ
24	Wieża ciśnień przy ul. Boh. Westerplatte i Jagelły	1 ćw. XIX w.	Obiekt zainteresowania konserwatorskiego	wpisanie budynków do ewidencji PSOZ
25	Zabudowania folwarku w Krzyżkowicach	II połowa XIXw.	Obiekt zainteresowania konserwatorskiego	Ustalenie strefy pośredniej ochrony konserwatorskiej dla całego założenia urbanistycznego; wpisanie budynków do ewidencji PSOZ
26	Budynek mieszkalny przy ul. K. Miarki 122	II połowa XIX w.	Obiekt zainteresowania konserwatorskiego	wpisanie budynków do ewidencji PSOZ
27	Budynek przedszkola przy ul. A. Krajowej 50	Pocz. XXw.	Obiekt zainteresowania konserwatorskiego	wpisanie budynków do ewidencji PSOZ

Źródło: „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Pszowa” opracowane w Pracowni Urbanistycznej w Rybniku sp. z o.o.

2.2.2 Uwarunkowania ochrony środowiska

Problemy ekologiczne, spowodowane w przeszłości ekspansywną gospodarką przemysłową regionu, wieloletnim zaniedbaniem, wysoką koncentracją przemysłu wydobywczego, energetycznego i hutniczego, stopniem rozwoju miast, gęstością sieci drogowych i kolejowych, należą do najpoważniejszych na tym obszarze. Wysoki stopień koncentracji przemysłu i urbanizacji, zwłaszcza w GOP spowodował trwałe przeobrażenia tego obszaru. Wyrażają się one w znacznym zanieczyszczeniu wód, powietrza atmosferycznego, skażeniach gleb, deformacjach terenu, zaburzeniach stosunków hydrologicznych i prawie całkowitym wylesieniu centralnej części województwa i uszkodzeniami pozostałego drzewostanu. Biorąc pod uwagę fakt, że obszar województwa śląskiego zajmuje jedynie 3,9% powierzchni kraju, ilość substancji pogarszających stan środowiska oraz wytwarzanych w regionie odpadów jest nieporównywalna z jakimkolwiek

innym regionem w Polsce. W skali lokalnej problem jest nawet intensywniejszy, ponieważ źródła emisji oraz wytwarzania odpadów skoncentrowane są głównie na terenach miejskich aglomeracji katowickiej i rybnickiej. Poprawa warunków środowiska zwłaszcza na tych obszarach stanowi kluczowy cel strategiczny województwa śląskiego. Podstawowym problemem regionu jest znaczne zanieczyszczenie gleby, powietrza i wody różnymi odpadami przemysłowymi.

Pszów położony jest w zlewni Odry. Na terenie Miasta znajdują się źródła prawobrzeżnych dopływów tej rzeki: Suminy, Nacyny, Syrynki oraz potoków Radlińskiego i Jedłownickiego – dopływów Leśnicy.

Punktowe i obszarowe źródła zanieczyszczeń wód występujące obecnie w mieście stanowią przede wszystkim:

- ścieki socjalno-bytowe z zabudowy mieszkaniowej,
- ścieki deszczowe spływające z dróg, placów i stacji paliw,
- zanieczyszczenia spływające z pól, szczególnie w okresach po nawożeniu gruntów rolnych,

Na terenach nieskanalizowanych, powstające ścieki socjalno-bytowe odprowadzane są do szamb lub bezpośrednio do rowów i potoków. Nieszczelne szamba oraz „dzikie” wyloty kanalizacji, stanowią znaczące zagrożenie dla stanu czystości wód podziemnych i powierzchniowych. Ścieki te wprowadzają głównie zanieczyszczenia wyrażone jako BZT₅, ChZT, azot amonowy i fosforany.

Ścieki deszczowe z dróg, placów i stacji paliw zanieczyszczają wody powierzchniowe głównie substancjami ropopochodnymi splukiwanymi z nawierzchni dróg.

Pszów nie posiada rozbudowanego systemu kanalizacji sanitarnej ani też scentralizowanego systemu kanalizacji deszczowej. Wody deszczowe z ulic odpływają więc powierzchniowo do przydrożnych rowów, a następnie do pobliskich cieków.

W Mieście Pszów tereny rolne zajmują około 60% powierzchni. Połowa tych terenów to obszary zwarte o powierzchni od 40 do 100 hektarów. Jednak występują one na terenach o bardzo zróżnicowanym ukształtowaniu powierzchni, stwarza to pewne utrudnienia w zakresie rolniczego użytkowania tych terenów.

Ogólna powierzchnia lasów na terenie Miasta Pszów wynosi 251 ha, co stanowi około 13,5 % jego powierzchni³. W administracji lasów państwowych, Nadleśnictwo Rybnik, obręb Rybnik pozostaje około 154 ha, natomiast lasy niepaństwowe stanowią ok. 97 ha.

Strukturę użytkowania gruntów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2 Użytkowanie terenów w Mieście Pszów

<i>L.p.</i>	<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Powierzchnia w ha</i>	<i>Udział procentowy w całości Miasta</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
1.	Ogólna powierzchnia Miasta Pszów	2042	100
2.	Użytki rolne w tym:	1279	62,63
2.1	Grunty orne	985	48,23
2.2	Łąki	123	6,02
2.3	Pastwiska	149	7,29
2.4	Sady	22	1,07
3.	Lasy i grunty leśne	252	12,29
4.	Tereny zdegradowane	28	1,37
5.	Pozostałe grunty (drogi, tereny kolejowe, rowy, stawy nieużytki)	483	23,70

ŹRÓDŁO: dane z Miasta Pszów – stan na 2003 rok

Głównym surowcem eksploatowanym w Mieście jest węgiel kamienny, jednak z badań geologicznych wynika, że na analizowanym terenie zalegają złoża gipsów, ilów, piasków oraz glin.

Miasto Pszów jest silnie związane z działalnością górniczą. Cały obszar Miasta wchodzi w skład terenów górniczych kopalń „Anna” (koncesja na wydobycie węgla do roku 2013) i „Rydułtowy” (koncesja na wydobycie węgla do roku 2019) w br roku obie kopalnie zostały połączone i utworzono kopalnię „Rydułtowy - Anna”.

W wyniku działalności eksploatacyjnej dawnej Kopalni Węgla Kamiennego „Anna” powstały osadniki mułowe i zwałowisko „Wrzosa”. Tereny te zakwalifikowano do rekultywacji i zagospodarowania w kierunku rekreacyjnym. Zadanie to zostało podzielone na dwa etapy, pierwszy dotyczy osadników mułowych, drugi zwałowiska „Wrzosa”. Rejon po zlikwidowanych osadnikach mułowych zostanie wyrównany, ukształtowany i zazieleniony.

³ Rocznik statystyczny, Województwo Śląskie, 2002

Po zakończeniu eksploatacji kopalni, w perspektywie długoterminowej, należy przeprowadzić kompleksową rewitalizację terenów objętych szkodami górniczymi.

Na terenie Pszowa od 1999 roku obowiązuje system segregacji odpadów. Na początku ze strumienia odpadów komunalnych wydzielane były jedynie szkła. Następnie segregacja odpadów została poszerzona w 2002 roku o: papier, tworzywa sztuczne i metale. W roku 2002 na terenie Miasta wydzielono następujące ilości poszczególnych frakcji:

- szkło – 84,40 Mg,
- Papier i tektura – 0,88 Mg,
- Tworzywa sztuczne – 1,986 Mg,
- Metale – 0,375 Mg.

Oprócz cyklicznego wywożenia odpadów komunalnych, na terenie Miasta prowadzona jest zbiórka odpadów wielkogabarytowych. Częstotliwość akcji wywozu odpadów wielkogabarytowych uzależniona jest od potrzeb mieszkańców.

Na terenie Miasta pozwolenia na wywóz odpadów posiadają następujące podmioty gospodarcze:

- Zakład Usług Komunalnych „EKO-REM” Global – Usługi Ekologiczne,
- PPHU „Amar” sp. z o.o. Pszów,
- „Naprzód” sp. z o.o. Rydułtowy,
- Służby Komunalne Miasta Wodzisław.

Wywozem odpadów selektywnie gromadzonych zajmują się następujące podmioty gospodarcze:

- Usługi transportowe skup i sprzedaż surowców wtórnych Piotr Szymiczek,
- Usługi transportowe wywóz szkła Grzegorz Wawrzyńczyk,
- Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Pszów,

Pszów opiera system unieszkodliwiania odpadów przez lokowanie na składowisku.

W zależności od firmy transportowej odpady deponowane są na składowiskach poza terenem Miasta. W chwili obecnej na terenie Miasta nie ma zlokalizowanych żadnych zakładów zajmujących się przerobem i unieszkodliwianiem odpadów.

Teren miasta Pszowa jest zgazyfikowany. Głównym jednak surowcem energetycznym w sektorze komunalno-bytowym w mieście jest węgiel, a w dalszej kolejności gaz ziemny. Na terenie miasta Pszowa funkcjonuje system ciepłowniczy zasilany z EC „Anna” o mocy zainstalowanej 50MW, dla zasilania którego paliwem podstawowym jest węgiel. Gospodarstwa domowe korzystają w zdecydowanej większości z niskosprawnych palenisk

węglowych opalanych najczęściej niskogatunkowym węglem. Zanieczyszczenia emitowane są emitorami o wysokości około 10m, co powoduje rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń po najbliższej okolicy.

W Mieście Pszów znajduje się 4 241 mieszkań o łącznej powierzchni 273 660 m².

W zdecydowanej większości budynki ogrzewane są przestarzałymi systemami centralnego ogrzewania, zaopatrzonymi w kotły o mocach cieplnych do 100 kW. Stosowane urządzenia grzewcze są nieefektywne, kominy spalinowe są niskie i technicznie niesprawne, spalany węgiel – złej jakości. W konsekwencji, wiele trujących części lotnych, zawartych w spalonym węglu (smoły, popioły, toksyczne gazy, będące w 30% składnikami węgla) nie są spalane lecz uwalniane bezpośrednio do atmosfery.

Szacuje się, że w mieście Pszów do celów indywidualnego ogrzewnictwa starej generacji, spalane jest rocznie ok. 17 tys. ton węgla, co powoduje znaczną emisję substancji szkodliwych do atmosfery. Emisja zanieczyszczeń z tych źródeł jest szczególnie uciążliwa ze względu na niskie kominy i małe rozproszenie zanieczyszczeń.

Podsumowując, zanieczyszczenie powietrza na terenie miasta Pszowa spowodowane jest głównie przez następujące czynniki:

- emisję zorganizowaną pochodząca ze źródeł punktowych i powierzchniowych,
- duże zagęszczenie zabudowy (niska emisja),
- emisję niezorganizowaną,
- sieć dróg,
- emisję transgraniczną (spoza terenu miasta).

2.2.3 Własność gruntów i budynków

Powierzchnia miasta to ok. 20,47 km², wykaz własności gruntów prezentowany jest w poniżej tabeli.

Tabela 1 Wykaz własności gruntów w mieście Pszów

Lp	Wyszczególnienie	pow. w ha
1	Grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	609
2	Grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste	158
3	Grunty Gminy z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	119
4	Grunty Gminy przekazane w użytkowanie wieczyste	9
5	Grunty osób fizycznych	1115
6	Grunty spółdzielni	1
7	Grunty kościołów	34

Z powyższych danych wynika iż ponad 600 ha to tereny należące do Skarbu Państwa, warto podkreślić iż spora część tych gruntów zostanie w przyszłości przekazana Gminie na cele inwestycyjne.

Gmina jest właścicielem 20 obiektów o łącznej powierzchni ponad 42000 mkw. Poniżej prezentowany jest wykaz nieruchomości zabudowanych stanowiących mienie komunalne.

Tabela 2 Wykaz nieruchomości zabudowanych stanowiących mienie komunalne.

Lp	Wyszczególnienie	lokalizacja	pow. działki w m2
1	Budynek biurowy I	Ul. Pszowska 534	409
2	Budynek biurowy II	Ul. Pszowska 534	246
3	Budynek mieszkalny	Ul. K. Miarki 77	698
4	Budynek mieszkalny	Ul. Pszowska 565	294
5	Budynek mieszkalny	Ul. Traugutta 5	481
6	Budynek mieszkalny	Ul. Traugutta 7	481
7	Budynek OSP Pszów	Ul. Skwary 6A	1766
8	Budynek OSP Krzyżkowice	Ul. Kolberga 27	6479
9	Pawilon handlowy	Ul. Traugutta 8	117
10	Pawilon handlowy	Ul. Traugutta 10	117
11	Hotel miejski	Ul. Traugutta 32	4798
12	Miejski Ośrodek Kultury	Ul. Traugutta 1	1318
13	Budynek mieszkalny	Ul. Skwary 6	1190
14	Budynek byłego kina	Ul. Pszowska 546	1018
15	Budynek Zakładowego Ośrodka Zdrowia	Ul. Skwary 41	5106
16	Budynek biurowy Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	Ul. Traugutta 101	7332
17	Obiekt rekreacyjno – sportowy Lodowisko	ul. Juranda	8747
18	Budynek socjalno- magazynowy	ul. Kusocińskiego 5c	938
19	Kiosk handlowy (pow. 30 mkw)	ul. Pszowska	7363
20	Targowisko	Ul. Konopnickiej	448

W zasobach mieszkaniowych będących w zarządzie Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, Spółdzielni Mieszkaniowych: „Orłowiec” i „ROW” oraz Agencji Nieruchomości Rolnych znajduje się łącznie 2.018 lokali mieszkalnych. Ilość budynków mieszkalnych w budownictwie indywidualnym wynosiła 2.310. Charakterystyka poszczególnych zasobów prezentowana jest w poniższych tabelach.

Mierniki	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Orłowiec”	Spółdzielnia Mieszkaniowa „ROW”	Agencja Nieruchomości Rolnych	Razem
Liczba lokali mieszkalnych [szt.]	30	1398	585	5	2018
Powierzchnia oczyszczona lokali mieszkalnych [m ²]	1.418,80	68.745,00.	26.805,15	389,00	97.357,95
Średnia powierzchnia [m ²]	47,74	49,17	45,82	77,80	48,26

Tabela 7: Średnia powierzchnia lokali mieszkalnych

Mierniki	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Orłowiec”	Spółdzielnia Mieszkaniowa „ROW”	Agencja Nieruchomości Rolnych	Razem
Ilość mieszkańców	74	3856	1652	10	5.592
Powierzchnia przypadająca na 1 osobę [m ²]	19,35	17,83	16,22	38,90	17,42
Średnia ilość osób przypadających na 1 lokal mieszkalny	2,46	2,76	2,82	2	2,78

Tabela 8: Analiza liczby osób przypadających na 1 lokal mieszkalnych

Lp.	Lata budowy (przedziały)	SM Orłowiec	SM ROW	ZGKiM	ANR
1	Przed 1909			5	1
2	1909-1915	14	-	-	-
3	1919-1924	3	-	-	-
4	1955-1965	29	-	-	-
5	1968-1974	6	8	-	-
6	1975-1980	13	-	-	-
7	1981-1985	5	2	-	-
8	1986-1996	4	4	-	-
	Razem	74	14	5	1

Tabela 11: Stan techniczny budynków

2.2.4 Infrastruktura techniczna

Gmina Pszów nie posiada na swoim terenie własnych ujęć wody pitnej. Ludność zaopatrywana jest w wodę pochodzącą z ujęć znajdujących się poza jej granicami.

Na terenie Miasta Pszowa zlokalizowano zbiorniki wody zapasowej „Pszów” o łącznej pojemności ok. 50 000 m³, co rozwiązało problem zaopatrzenia w wodę zarówno samej Miasta, jak i części obszaru ROW. Zbiorniki te zasilane są z dwóch źródeł. Pierwszym z nich jest ujęcie wody w Strumieniu – magistrala ϕ 1000 (trasa: Jastrzębie, Mszana, Markłowice, Wodzisław Śląski), drugim – ujęcie w Dzieńkowicach – magistrala ϕ 1000 (trasa: Orzesze, Czerwionka-Leszczyny, Rybnik, Rydułtowy).

System rozprowadzania wody stanowią natomiast dwie magistrale ϕ 500, z których pierwsza zaopatruje rejon Wodzisławia Śląskiego, natomiast druga wyprowadzona jest w kierunku miasta Rydułtowy i Radlina⁴.

Na terenie dawnej kopalni „Anna” obecnie „Rydułtowy - Anna” znajdują się zbiorniki wody zasilane z ujęcia w Kłokocinie z magistrali wody przemysłowej ϕ 300 (trasa: Rybnik, Radlin)⁵.

Sieć wodociągowa administrowana jest przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Wodzisławiu Śląskim.

Długość sieci wodociągowej wynosi 40,2 km, w tym:

- PE 16,9 km
- Stal 11,5 km
- PVC 9,0 km
- Inne 2,8 km

Łączna długość przyłączy (2218 szt.) wynosi 38,0 km, w tym:

- PE 35,3 km
- Stal 1,2 km
- Inne 1,5 km

Sieć rozdzielcza powiązana jest z sieciami miast sąsiednich (Radlin, Wodzisław Śląski, Rydułtowy). Charakteryzuje ją zróżnicowanie materiałowe i rok wykonania. Ze względu na położenie Miasta na terenach będących w zasięgu szkód spowodowanych eksploatacją górnictw, obserwuje się dość dużą jej awaryjność.

Sieć wodociągowa jest rozbudowana w stopniu wystarczającym. Docelowo przewidzieć należy jedynie nieznaczny wzrost długości sieci związany z wyposażeniem nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe oraz tereny komercyjne.

⁴ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Pszowa, część I, Diagnoza sytuacji zewnętrznej miasta, Pracownia Urbanistyczna w Rybniku Sp. z o.o., Pszów, 1998 r.

⁵ „Program Ochrony Środowiska Miasta Pszów” z 2003 r.

Docelowo przewidzieć należy wymianę odcinków rurociągów z rur stalowych oraz innych materiałów innych niż PVC i PE, tj. ok. 14,3 km. Do wymiany należy również przewidzieć przyłącza wykonane z materiałów innych niż tworzywa sztuczne – ok. 2.7 km.

Ważnym zadaniem do wykonania jest również inwentaryzacja studni kopanych na terenie Miasta, pod kątem ich zabezpieczenia przed zanieczyszczeniem. W związku z pełnym zwodociągowaniem, większość z nich jest wyłączona z eksploatacji i często może znajdować się w złym stanie technicznym. W krańcowych przypadkach może się zdarzyć, że nieczynna studnia jest wykorzystywana jako szambo. Studnie nieeksploatowane powinny być zasypane lub właściwie zabezpieczone.

Zrealizowane w ostatnich latach inwestycje w zakresie gospodarki ściekowej Miasta obejmują budowę kanałów sanitarnych w ulicach Kasprowicza, Majakowskiego, Niepodległości, Traugutta, Śląskiej, Bohaterów Westerplatte, Asnyka i Pszowskiej o łącznej długości ponad 7,6 km. oraz budowę I etapu lokalnej oczyszczalni ścieków mechaniczno – biologicznej „Pszów” o przepustowości 1000m³/d (docelowa przepustowość 2.200m³/d). Wraz z oczyszczalnią wybudowano dwa kolektory strategiczne A i B o łącznej długości 2524 mb. I etap budowy zakończono pomyślnie w pierwszym kwartale 2004r. Koszt budowy I etapu oczyszczalni wraz z kolektorami strategicznymi to ponad 4,5 mln PLN w tym 3,8mln PLN pochodzi z pożyczki WFOŚiGW oraz NFOŚiGW.. Powyższe inwestycje umożliwiły doprowadzenie w pierwszym etapie ok. 380-400m³/d ścieków.

W całym Mieście do wykonania jest ok. 163,6 km kanalizacji sanitarnej, w tym ok. 71,6 km przykanalików⁶. Rozbudowywana sieć kanalizacyjna została podzielona na 6 zadań obejmujących poszczególne części Pszowa.

W podanym zestawieniu podano łącznie kanały grawitacyjne i tłoczne.

W poszczególnych zadaniach do wykonania przewiduje się odpowiednio:

- zadanie 1 (Centrum) – L = ok. 32,2 km sieci, w tym ok. 22,8 km przykanalików,
- zadanie 2 (płd.-zach. część Miasta) – L = ok. 33,3 km sieci, w tym ok. 8,6 km przykanalików,
- zadanie 3 (wschodnia część Miasta) – L = ok. 30,7 km sieci, w tym ok. 12,6 km przykanalików,
- zadanie 4 (Os. Kościuszki oraz rejon ulic Żużlowej i Lubomskiej) – L = ok. 30,6 km sieci, w tym ok. 14,0 km przykanalików,
- zadanie 5 (Krzyżkowice) – L = ok. 16,7 km sieci, w tym ok. 6,4 km przykanalików,

⁶ Na podstawie Aktualizacji koncepcji technicznych kanalizacji sanitarnej w zlewni oczyszczalni Pszów, oprac. Hydrosieć s.c., Opole 2001 r.

- zadanie 6 (teren między ulicami Andersa, Armii Krajowej oraz KWK Anna) – L = ok. 19,1 km sieci, w tym ok. 7,2 km przykanalików.

Układ drogowy stanowi o rozwoju danego regionu i powiązaniach z innymi ośrodkami. Przez teren Miasta Pszów przebiega droga wojewódzka nr 933 relacji Rzuchów – Pszów – Woszasław Śląski. Długość dróg wojewódzkich na terenie Miasta Pszów wynosi około 5,8 km. Ponadto układ komunikacyjny Miasta kształtują drogi powiatowe o długości 19,6 km i drogi gminne o łącznej długości około 28 km.

Układ linii autobusowych i samochodowa komunikacja indywidualna stanowią podstawowe systemy transportowe przewozów pasażerskich na terenie Miasta. Pszów ma zabezpieczoną komunikację autobusową, jednakże nie posiada korzystnych połączeń z obszarami zewnętrznymi.

Układ komunikacyjny Pszowa, niska jakość dróg, wzrost zatłoczenia systemu drogowego, nakładanie się ruchu tranzytowego na ruch lokalny przy braku obwodnicy usuwającej ruch tranzytowy z centrum jest przyczyną emisji hałasu do środowiska. Stan dróg jest bardzo zróżnicowany: od dobrych po bardzo zniszczone.

Obecnie mamy do czynienia z gwałtownym rozwojem motoryzacji. Konsekwencją tego jest:

- stały wzrost natężenia ruchu,
- nakładanie się ruchu tranzytowego na ruch lokalny,
- dekapitalizacja zasobów drogowej infrastruktury komunikacyjnej,
- rozciąganie się godzin szczytu komunikacyjnego, aż do 22⁰⁰ włącznie,
- stały wzrost uciążliwości hałasu wywołanych przez ruch drogowy.

Aby zachować stan obiektów dziedzictwa kulturowego, poprawić przepustowość transportu oraz poprawić komunikację z sąsiednimi miastami i powiatami, koniecznym wydaje się intensyfikowanie działań związanych z budową obwodnicy miasta, która silnie związana jest z koncepcją budowy Drogi Południowej.

2.2.5 Identyfikacja problemów

Do głównych problemów z obszaru omawianego powyżej zaliczać winniśmy:

- § znaczną dewastację dorobku kulturowego spowodowaną rozbudową urbanistyczną oraz działalnością kopalni "Rydułtowy - Anna";
- § konieczność natychmiastowej rewitalizacji i modernizacji obiektów przejętych od byłej kopalni „Anna” w szczególności Miejskiego Ośrodka Kultury oraz Lodowiska;
- § niedostateczny stopień skanalizowania gminy (nagminne stosowanie nieszczelnych przydomowych zbiorników bezodpływowych tzw. "szamb"),
- § znaczną emisję zanieczyszczeń spowodowaną min. dużym zagęszczeniem zabudowy, emisją niezorganizowaną, siecią dróg, przestarzałymi systemami centralnego ogrzewania,
- § brak obwodnicy, niska jakość dróg oraz wzrost zatłoczenia systemu drogowego, nakładanie się ruchu tranzytowego na ruch lokalny przyczyniający się do emisji hałasu do środowiska i pogłębianiem dewastacji zabytkowej zabudowy miasta;
- § przestarzała infrastrukturę miejską i edukacyjną wymagającą intensywnej rewitalizacji (większość obiektów kulturalnych, oświatowych i użyteczności publicznej charakteryzuje się przestarzałymi rozwiązaniami architektonicznymi i technologicznymi).

2.3 Gospodarka

2.3.1 Główni pracodawcy - struktura i trendy

Województwo śląskie jest regionem specyficznym. Od blisko pół wieku było zapleczem przemysłowym kraju. Rozbudowa górnictwa węgla kamiennego, hutnictwa i energetyki dokonywała się kosztem innych dziedzin gospodarki, potrzeb cywilizacyjnych i kulturowych jego mieszkańców, co miało również wpływ na zły stan zdrowia mieszkańców tego regionu. Niedoinwestowanie regionu przyczyniło się do zaistnienia przestarzałej i nadmiernie przeciążonej infrastruktury technicznej.

Województwo śląskie jest jednym z najbardziej problemowych obszarów w kraju. Transformacja gospodarki pociąga za sobą restrukturyzację górnictwa i przemysłów tradycyjnych. Biorąc pod uwagę liczbę miejsc pracy można stwierdzić, że obszar ten najbardziej ze wszystkich województw odczuwa przemiany gospodarcze.

Głównym pracodawcą lokalnej społeczności są kopalnie. Ich sytuacja finansowa rzutuje bezpośrednio na sytuację wielu rodzin, a także na budżet gminy, w której podatki i opłaty pobierane od kopalni (a także od jej pracowników) stanowią istotny składnik. Gospodarka miasta trwale związana jest z działalnością Kopalni Węgla Kamiennego "ANNA", (obecnie KWK „RYDUŁTOWY - ANNA”), w której wydobywanie trwa od 1842 roku. Zakład daje zatrudnienie mieszkańcom miasta i okolic. Bezrobocie w Gminie wynosi 14,7%, a w całym powiecie wodzisławskim 16,3% (dane z września 2003r).

1 marca 2004r. doszło do administracyjnego połączenia kopalń: "Anna" oraz „Rydułtowy”. Decyzję o połączeniu kopalń podjął zarząd Kompani Węglowej. Proces łączenia kopalń ma trwać 6 lat i zakończyć się w 2010 roku. Połączenie ma umożliwić znaczne oszczędności oraz przedłużyć funkcjonowanie obu kopalń o 25 do 30 lat. Obecnie KWK „RYDUŁTOWY - ANNA” zatrudnia ponad 6 tysięcy osób.

W sposób znaczący restrukturyzacja sektora górnictwa węgla kamiennego ma znaczenie dla mieszkańców Gminy. Co prawda zwolnień pracowników nie ma, jednak kopalnie również nie przyjmują nowych pracowników, aby zastąpić odchodzących z pracy. Przewiduje się iż w roku 2010 zatrudnionych w kopalni „Rydułtowy - Anna” będzie 4300 górników.

Ograniczenie zatrudnienia w górnictwie obok skutków bezpośrednich tj. zmniejszenia ilości zatrudnionych pracowników powoduje także pośrednio zmniejszenie zatrudnienia w otoczeniu.

Gmina boryka się również z problemami powstającymi w wyniku eksploatacji górniczej tj. degradacją środowiska i koniecznością jego rewitalizacji.

Wyzwaniem dla Gminy jest niewątpliwie zmiana zarówno struktury gospodarczej, jak i społecznej. Wraz z restrukturyzacją gospodarczą Śląska, a w szczególności znacznym ograniczeniem roli górnictwa (co również dotyczy Pszowa) istotnego znaczenia nabiera stworzenie infrastruktury dla rozwoju zupełnie nowych dziedzin gospodarki, jak również dostosowanie do tej sytuacji oświaty i edukacji.

Edukacja w Gminie była wcześniej dostosowana do wymogu głównego pracodawcy – Kopalni Węgla Kamiennego - nastawiona na kształcenie zawodowe. Wraz ze zmianami gospodarczymi konieczne jest kształcenie w kierunku ogólnym, będące podstawą do późniejszego zdobycia minimum średniego wykształcenia. Według danych GUS w 2002 roku zaledwie 6% ludności miasta posiadało wykształcenie wyższe natomiast wykształcenie średnie i policealne 25%.

Ogólny stan kondycji gospodarczej miasta Pszów charakteryzuje:

- przemysłowo - rolniczy charakter gospodarki,
- zła lub pogarszająca się kondycja finansowa zakładów związanych z przemysłem górniczym,
- powolny rozwój małych przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych (liczba wpisów noworejestrowanych przedsiębiorstw w 2002 wyniosła 68 natomiast w 2003r. zaledwie 45),
- stopa bezrobocia na poziomie 14,7% (wrzesień 2003 r.),
- od 2002 r. zauważalny zmniejszający się dochód miasta, jak i również dochód na 1 mieszkańca (wynikający m.in. z pogarszającej się kondycji finansowej dużych zakładów przemysłowych).

Oprócz kopalni na terenie gminy znajduje się szereg małych przedsiębiorstw z reguły o charakterze przedsięwzięć rodzinnych prowadzących działalność usługowo-handlową. Liczba podmiotów gospodarczych, zarejestrowanych w systemie REGON wynosiła w 2002 r. 861 jednostek.

Przeważająca ilość firm funkcjonuje w sektorze prywatnym (ok. 97%). Głównie są to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, stanowiące ok. 87% ogółu firm sektora prywatnego.

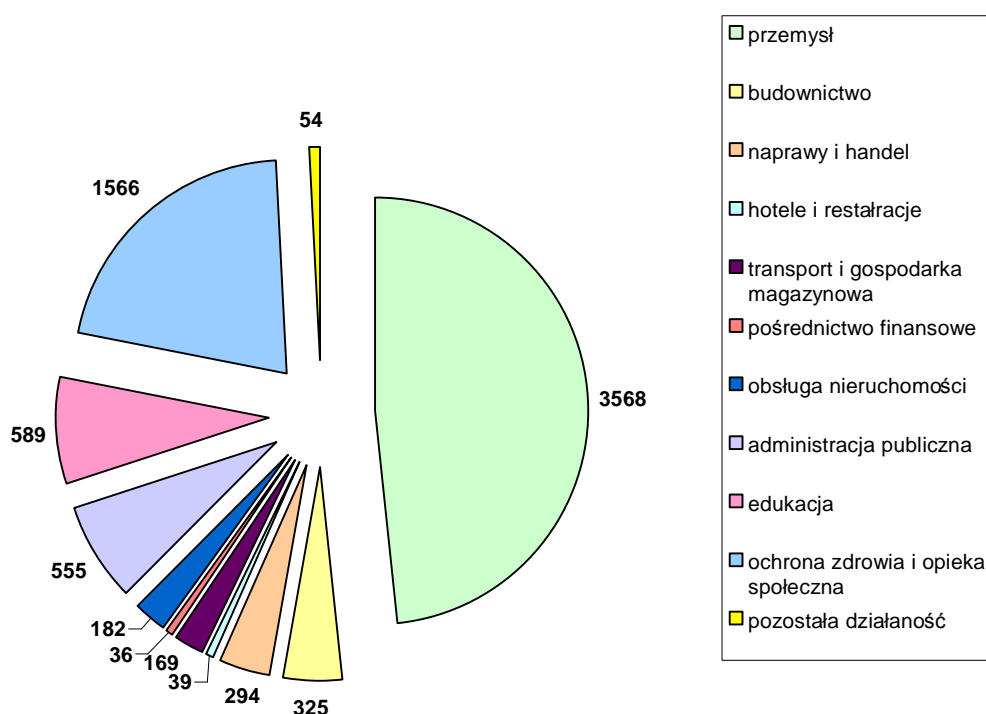
Głównym źródłem utrzymania na obszarze Miasta Pszów jest przemysł – około 48%, ochrona zdrowia i opieka społeczna – około 21% ogółu zatrudnionych. Znacznie mniejszy udział w strukturze utrzymania ma edukacja - około 589 osób, co stanowi ok. 7,9% ogółu zatrudnionych, handel i naprawy – 13,2%, administracja publiczna i obrona narodowa –

7,2%, budownictwo – ok. 7,5%, transport, gospodarka magazynowa i łączność – 2,2%, obsługa nieruchomości i firm – 2,4%. Ponadto niewielki odsetek ludności utrzymuje się z pracy w pośrednictwie finansowym – 0,48%⁷.

2.3.2 Ilość podmiotów gospodarczych na terenie gminy

Na terenie gminy prócz głównych pracodawców, swoją działalność prowadzi 722 podmioty (wg. danych Referatu Działalności Gospodarczej UM Pszów). Strukturę branż przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 2 Struktura utrzymania i zatrudnienia

Źródło: GUS Rocznik Statystyczny Województwa Śląskiego 2002

Ze względu na formę prawną najbardziej liczną grupę stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą określane jako podmioty bez szczególnej formy prawnej (562), spółki cywilne (50) i spółki z o.o. (14).

Najważniejszymi ze względu na rozmiar działalności i liczbę zatrudnionych są następujące podmioty gospodarcze:

⁷ Dane według faktycznego (stałego) miejsca pracy i dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód

1. KWK „RYDUŁTOWY - ANNA”,
2. Elektrociepłownia,
3. „AMAR”
4. „Biedronka”
5. „WAMEX”
6. „Bollimar”
7. „Bartuś”
8. „Jantar”
9. „Profil”
10. Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowo-Produkcyjne „Guderley & S.Kłosek” sp. j.
11. Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej.

Z punktu widzenia finansów Gminy istotne są przedsiębiorstwa odprowadzające najwyższe podatki. Wykaz 10 przedsiębiorców wnoszących do gminy największe dochody z tytułu podatków to:

1. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.
2. Polskie Górnictwo Naft. I Gazów. S.A
3. Spółdzielnia Mieszkaniowa „ROW”.
4. Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów.
5. Telekomunikacja Polska S.A.
6. Spółdzielnia „Orłowiec”.
7. GALTEX S.A.
8. Górnośląski Z-d Elektroenergetyczny S.A.
9. Kompania Węglowa S.A.
10. Mentel Michał.

2.3.3 Zjawisko szarej strefy

W Pszowie nie przeprowadzono badań nad zjawiskiem szarej strefy. Przyjmuje się jednak, iż skala owa nie odbiega od krajowej.

2.3.4 Tereny pod inwestycje

Prezentowane w poniższej tabeli tereny inwestycyjne Gminy charakteryzują się następującą lokalizacją strategiczną:

§ Odległość od Rybnika – 14 km

§ Odległość od Katowic – 60 km

§ Odległość od węzła planowanej autostrady – 16 km

Ponadto istnieje możliwość wykorzystania przez inwestora ulg podatkowych gwarantowanych w Uchwale nr VII/37/2003 R.M. w Pszowie z dn. 16.06.2003 w sprawie „Programu pomocy regionalnej udzielanej przedsiębiorcom na terenie miasta Pszów w latach 2003-2008”.

Tabela

wyszczególnienie	Nieruchomość 1	Nieruchomość 2	Nieruchomość 3	Nieruchomość 4	Nieruchomość 5
Rodzaj nieruchomości	Niezabudowana	Niezabudowana	Niezabudowana	Niezabudowana	Zabudowana
Powierzchnia nieruchomości	22779mkw	12618mkw	11454mkw	8214mkw	1018mkw
Proponowana cena nieruchomości	268.800	155.960	135.300	105.960	360.000
Lokalizacja(ulica)	Chrószcza-Sikorskiego	Chrószcza	Chrószcza	Traugutta	Pszowska
Odległość od głównej drogi	70m	260m	320m	Przyległa	260m
Dostępność mediów	Woda/energia el./gaz ziemny/linia telefoniczna odl. 20m	Woda/energia el./przyłącze gazu 600m/ linia telefoniczna odl. Od przyłącza 100m	Woda/energia el./przyłącze gazu 400m/linia telefoniczna	Woda/energia el./gaz ziemny/linia telefoniczna	woda/energia el./linia telefoniczna

2.3.5 Identyfikacja problemów

Główne problemy Gminy w analizowanym obszarze, ze względu na silne powiązanie gospodarcze, związane są z procesem restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego. Gmina chcąc się rozwijać i tworzyć coraz lepsze warunki do rozwoju

przedsiębiorczości mieszkańców a także stwarzać przyjazny klimat dla inwestorów zewnętrznych, powinna zrealizować w najbliższej przyszłości zadania związane z pozyskaniem i tworzeniem terenów i obiektów sportowo - rekreacyjnych oraz inwestycyjnych, usprawnieniem ciągów komunikacyjnych, a także uregulowaniem gospodarki wodno-ściekowej. Miasto jest właścicielem wolnych terenów, przewidzianych w planie zagospodarowania na działalność handlową, usługową oraz przemysłową. Jednak, aby gmina Pszów mogła wykorzystać swój potencjał i położenie w ważnym węźle komunikacyjnym oraz generować w przyszłości rozwój europejski, w/w fakty nie mogą zostać pominięte w rozważaniach nad opracowaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji – wręcz mają znaczenie kluczowe.

2.4 Sfera społeczna

2.4.1 Struktura demograficzna i społeczna / trendy

Poziom wykształcenia mieszkańców województwa śląskiego przedstawia się mniej korzystniej niż w pozostałych częściach kraju. Sytuacja kształtuje się szczególnie niekorzystnie zwłaszcza na tle innych mocniej zurbanizowanych województw. W 2000 roku poziom wykształcenia ponad 60% mieszkańców województwa powyżej 15 roku życia, nie przekraczał poziomu szkoły zawodowej co świadczy o tym, że ludność ta posiadała wykształcenie zawodowe bądź niższe. Odsetek osób z wykształceniem wyższym stanowił jedynie 6,1% co jest jednym z najniższych wskaźników w kraju.

Pszów jest miastem górniczym. Społeczeństwo tego miasta stanowią ludzie praktycznie z całego kraju, którzy reprezentują różne kultury regionalne i lokalne. Jednak to zwyczaje górnictwa ukształtowały społeczeństwo miasta Pszowa. Możliwości dochodowe i siła nabywcza rodzin utrzymujących się z pracy w górnictwie, wywierają wpływ na rozkwit i funkcjonowanie sektora usługowo – handlowego w mieście.

Istniejąca od lat w mieście kopalnia „Anna” (obecnie KWK „Rydułtowy - Anna”) sprawiła, że na terenie miasta w zakresie kwalifikacji zawodowych i pracy mają przewagę zawody górnicze, a także te związane ze środowiskiem górniczym. Większość mieszkańców Pszowa, czynnych zawodowo, posiada kwalifikacje zawodowe związane z pracą w kopalni. Coraz więcej na rynku pracy jest także młodych emerytów górniczych, którzy charakteryzują się dobrym przygotowaniem technicznym. Jest to grupa osób, stale powiększająca się ze względu na restrukturyzację zatrudnienia w przedsiębiorstwach górniczych oraz przedsiębiorstwach związanych z górnictwem.

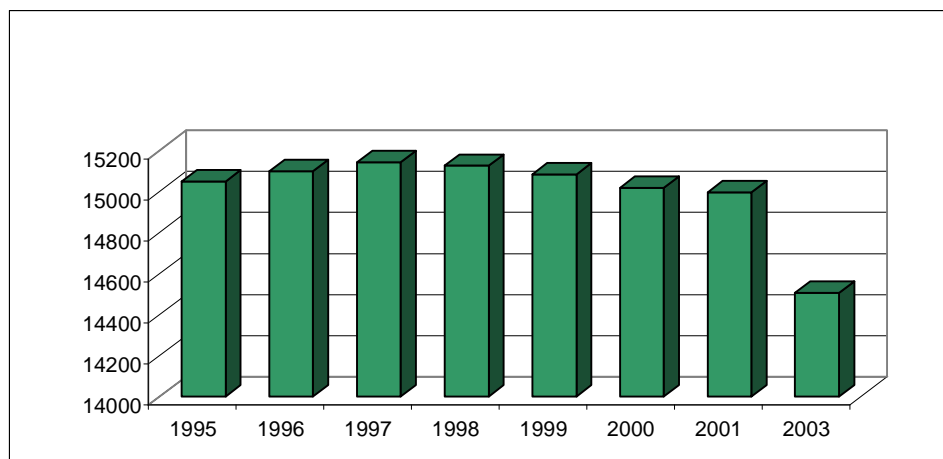
Z analizy poziomu liczby ludności na przestrzeni ostatnich 8 lat wynika, że w Pszowie liczba mieszkańców wahała się.

W 1995 roku Miasto Pszów zamieszkiwało ok. 15048 mieszkańców, następnie liczba ta rosła osiągając liczbę 15143 w 1997 roku. W latach późniejszych, do połowy roku 2003 systematycznie spada, osiągając 14506.

Średnia gęstość zaludnienia na dzień 30 czerwca 2003 roku wynosi 710 osób na 1km².

Strukturę liczby ludności i jej zmiany na przestrzeni ostatnich ośmiu lat przedstawia wykres poniżej.

Rysunek 3 Liczba ludności w Pszowie w latach 1995 – 2003, stan ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania

Źródło: na podstawie: www.stat.gov.pl

Analizując ruch naturalny ludności, wg rocznika statystycznego za rok 2001, Pszów odznaczał się ujemnym przyrostem naturalnym. Z poniższej tabeli wynika, że jest on dodatkowo wspomagany ujemnym saldem migracji.

Analizę migracji ludności oparto na obserwacji dwóch składowych tego procesu: napływu (zameldowania na pobyt stały) i odpływu (wymeldowania z pobytu stałego). Największa liczba ludności odpływała do miast, tj. ok. 70% ludności odpływającej ogółem (103 osób). Dla porównania napływ z miast wynosił ok. 80% ludności, ze wsi ok. 18%, zza granicy ok. 1%. (napływ ogółem wyniósł: 147 osób)

Tabela 6 Ruch naturalny ludności, stan za 2002 rok

Powierzchnia [km ²]	Ludność		Urodzenia	Zgony		Przyrost naturalny	Saldo migracji
	[tys.]	[na 1 km ²]		Ogółem	Niemowlęta		
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>
20,42	14535	712	113	122	-	-9	-84

Źródło: dane z Referatu Organizacyjno – Prawnego, Kadr i Spraw Obywatelskich UM Pszów

Tabela 7 Struktura ludności.

a) Struktura ludności*				
Lata	2000	2001	2002	2003
Ludność ogółem	14.765	14.640	14.535	14.474
Kobiety	8255	7901	7403	7454
Mężczyźni	6510	6739	7132	7020
% udział mężczyzn do kobiet	78%	85%	96%	94%
Ludność na 1 km ²	721	715	710	707
b) Struktura ludności wg grup wiekowych*				
Lata	2000	2001	2002	2003
Ludność	14.765 (100%)	14.640 (100%)	14.535 (100%)	14.474 (100%)
Wiek przedprodukcyjny /0-17 lat/	3.701 (25,06 %)	b.d.	3.295 (22,66%)	3.162 (21,84%)
Wiek produkcyjny K/18-59 lat/ M/18-64 lat/	9.007 (61,00%) 4.168 (28,22%) 4.839 (32,77%)	b.d. b.d. b.d.	9.228 (63,48%) 4.425 (30,44%) 4.803 (33,04%)	9074 (62,69%) 4360 (30,12%) 4714 (32,56%)
Wiek poprodukcyjny	2.057 (13,93%)	b.d.	2.012 (13,84%)	2238 (15,46%)

Tabela 1 a i b: Struktura ludności miasta Pszów w ostatnich latach

* Dane uzyskane z Referatu OSO Urzędu Miasta Pszów

Tabelaryczne zestawienia danych dotyczących struktury ludności w mieście Pszów w poszczególnych latach wykazują, iż każdego roku maleje liczba mieszkańców (w przeciągu 3 lat tj. od 2000 r. do 2003 r. liczba mieszkańców zmalała o 291). Można także zauważyć, iż znacząco zmalała liczba osób będących w wieku przedprodukcyjnym (w roku 2000 wynosiła 3.701 a w roku 2002 – 3.295, czyli liczba ta zmalała o 406 osób), co jest spowodowane m.in. malejącą liczbą narodzin.

Tabela 8 Przyrost naturalny

Przyrost naturalny				
Lata	2000	2001	2002	2003
narodziny	139	123	113	124
zgony	159	139	122	153

Tabela 2: Przyrost naturalny w poszczególnych latach

Tabela 9 Struktura migracji

Migracja ludności *				
	2000	2001	2002	2003
Napływ ludności – ogółem [osób]	182	192	180	183
Odpływ ludności – ogółem [osób]	304	299	264	185
Saldo migracji [osób]	-122	-107	-84	-2

Tabela 3: Migracja ludności miasta Pszów w ostatnich latach

* Dane uzyskane z Referatu OSO Urzędu Miasta Pszów

Analizując powyższe tabele możemy zauważyć, że z miasta wyjeżdżają głównie ludzie młodzi, co w najbliższych latach może skutkować systematycznym starzeniem się społeczeństwa.

Tabela 10 Analiza dotycząca wypłaconych dodatków mieszkaniowych oraz świadczeń z pomocy społecznej.

Wyszczególnienie	Lata			
	1999	2000	2001	2002
Ilość osób bezrobotnych	501	636	706	727
Ilość wypłaconych dodatków mieszkaniowych	1399	1754	2402	2301
Wysokość wypłaconych dodatków mieszkaniowych [zł]	155.673	211.386	338.105	272.781
Ilość decyzji wydanych z pomocy społecznej	1275	1412	1486	1668
Wysokość wypłaconych świadczeń z pomocy społecznej [zł]	740.698	670.478	778.181	883.923

Przedstawione powyżej informacje pozwalają stwierdzić, że co roku zwiększa się nie tylko ilość wypłaconych dodatków mieszkaniowych, ale także i świadczeń z pomocy społecznej. Wypłacone w latach 1999-2002 dodatki mieszkaniowe stanowią ok. 2 %, natomiast wypłacone świadczenia z pomocy społecznej ok. 5 ÷ 6 % wydatków całego budżetu miasta.

Tabela 11 Struktura osób bezrobotnych

Wyszczególnienie	Lata			
	31.12.1999	31.12.2000	31.12.2001	31.12.2002
Liczba osób bezrobotnych ogółem:	501	636	706	727
W tym:				
kobiety	297	371	416	394
mężczyźni	204	265	290	333
Stopa bezrobocia	b.d.	b.d.	12,8	13,2

Tabela 12 Analiza dotycząca liczby osób bezrobotnych w latach 2000 – 2002

Struktura osób pracujących*			
Lata	2000	2001	2002
ogółem	5037	4379	4581
Kobiety	1090	1084	1039
Mężczyźni	3947	3295	3542

*Dane uzyskane z bazy danych GUS - www.stat.gov.pl

Ilość osób bezrobotnych w przeciągu czterech lat (od 1999 r. do 2002 r.) zwiększyła się o 226 osób (46%), w tym: 129 mężczyzn i 97 kobiet.

Na koniec czerwca 2003 r. ilość bezrobotnych w Pszowie zwiększyła się do 758 osób.

Bezrobocie w Gminie wynosi 14,7%, a w całym powiecie wodzisławskim 16,3% (dane z września 2003r), jednak uwzględniając trudną sytuację na rynku pracy oraz zjawisko szarej strefy, rzeczywiste bezrobocie jest z całą pewnością wyższe co potwierdza analiza struktury liczby osób w wieku produkcyjnym i liczby osób pracujących.

2.4.2 Identyfikacja problemów

Miasto boryka się z problemem zmniejszającej się systematycznie ilości mieszkańców oraz groźbą jego szybkiego starzenia się. Dodatkowo zachodzi niebezpieczeństwo zjawiska „drenażu mózgu” – osoby młode, przedsiębiorcze, wykształcone o dużym potencjale, będą wyjeżdżały w poszukiwaniu lepszej perspektywy pracy. Dodatkowym problemem jest silne skorelowanie społeczności lokalnej z działalnością kopalni „Anna-Rydułtowy” nie tylko w obszarze zatrudnienia ale także w obszarze edukacji i doświadczenia zawodowego. Dlatego

koniecznym jest, aby gmina intensyfikowała swoje działania w kierunku stworzenia dogodnych warunków dla działalności gospodarczej, a także aby rozwijała przestarzałą i niedostateczną infrastrukturę zarówno społeczną, kulturową, edukacyjną jak i techniczną.

2.5 Analiza SWOT

Szanse:

- Ü położenie miasta na tle projektowanych inwestycji o charakterze infrastrukturalnym Europy:
 - budowy autostrady
 - budowy drogi południowej
 - drogi wodnej: kanał Odra – Dunaj,
- Ü możliwość pozyskiwania funduszy strukturalnych z UE,
- Ü w społeczności miasta wyczuwalny jest duży, ale na chwilę obecną „drzemiący” potencjał związany z chęcią aktywnego udziału w przeobrażeniach otoczenia, jak i samego środowiska życia Pszowian,
- Ü majątek mieszkańców Pszowa – w tym tereny inwestycyjne, które można zabudować,
- Ü dobrze funkcjonujący układ komunikacyjny i drogowy wymagający zmian w obszarze centrum,
- Ü tradycja duchowa i religijno – pielgrzymkowa, a zarazem tradycje sportu i klubów sportowych, uzupełnianie się sfery duchowej i fizycznej,
- Ü możliwości tworzenia nowych podmiotów gospodarczych,
- Ü możliwość rozwoju usług turystycznych (np. lunapark) w oparciu o dostępność terenów dla takiej lokalizacji,
- Ü możliwość dofinansowania kompleksu rekreacyjno - sportowego co generować będzie nowe miejsca pracy (już przy lodowisku stworzyło się kilka miejsc),
- Ü istnienie konkretnych projektów (a nie jedynie fantazji), które będą na pewno realizowane po oddaniu gminie terenów pokopalnianych,
- Ü konsekwencja myśli pokoleniowej związanej z chęcią zrealizowania wizji miasta wypowiedzianej w strategii,
- Ü podtrzymywanie tradycji.

Zagrożenia :

- Ü kontynuowanie polityki dewastowania centrum przez układ komunikacyjny,
- Ü możliwość wystąpienia braku konsekwencji przy realizacji wizji Pszowian wskutek migracji ludzi aktywnych do innych centrów rozwojowych,
- Ü zwiększanie się bezrobocia,
- Ü groźba likwidacji największego zakładu,

- Ü przy niezrealizowaniu szans (np. obwodnicy) zagrożenie marginalizacją,
- Ü mała świadomość społeczeństwa co do możliwości edukacyjnych (tradycja szkoły górniczej i pracy na kopalni) – w tym wpływu na programy edukacyjne,
- Ü jeżeli nie wybuduje się obwodnicy nie przyciągnie się żadnego inwestora i nie będzie nowych miejsc pracy a to może spowodować odejście ludzi aktywnych,
- Ü brak odpowiedniego ustawodawstwa - niemożliwość stworzenia oczekiwanej ilości miejsc pracy przez samorząd,
- Ü ucieczka wykształconych ludzi do innych regionów,
- Ü wchodzenie wyżu demograficznego na rynek pracy,
- Ü starzenie się substancji mieszkaniowej – nic się nie buduje,
- Ü starzenie się społeczeństwa,
- Ü brak korelacji między szkołami a przemysłem,
- Ü brak dostosowania edukacji do potrzeb,
- Ü zatrzymanie się rozwoju usług.

Mocne strony:

- Ü dobrze rozbudowana sieć telekomunikacyjna,
- Ü dobrze rozbudowana sieć wodna – zbiorniki wodne,
- Ü dobrze rozwinięta sieć energetyczna , dostępna w każdym miejscu,
- Ü sieć ciepłownicza połączona z Rydułtówami – mogąca tworzyć obieg zamknięty,
- Ü dobrze rozbudowana średnioprężna sieć gazowa,
- Ü możliwość wzrostu wykształcenia i dalsze możliwości jego wzrostu, jego poziomu oraz dostosowanie się do potrzeb miasta poprzez kształcenie młodego pokolenia w kampusie uczelni wyższych w Rybniku,
- Ü występowanie w rejonie miasta obszarów krajobrazowych o dużej wartości kulturowej,
- Ü występowanie w rejonie miasta unikatowych obiektów flory i fauny,
- Ü występowanie w rejonie miasta lokalnych źródeł energii – nawet jeśli zostanie zlikwidowana kopalnia jest baza energetyczna, która może zostać przekształcona i dostosowana do nowych, ekologicznych źródeł energii,
- Ü korzystna lokalizacja miasta. Pszów znajduje się w strefie przewietrzania Bramy Morawskiej. Na atrakcyjne położenie lokalizacji Pszowa mają również wpływ oddziaływania VI paneuropejskiego korytarza transportowo – komunikacyjnego Europy. Jest to dla Pszowa coś w rodzaju dawnego „Szlaku Bursztynowego”,

- Ü do zagospodarowania bardzo duży intelektualny potencjał ludzki,
- Ü w genach mieszkańców jest zakodowana pracowitość,
- Ü trójjęzyczność społeczeństwa,
- Ü źródła gazu i ciepła na terenach pokopalnianych, mogą być dobrą zachętą dla potencjalnych inwestorów,
- Ü możliwość uruchomienia pasażerskiego transportu kolejowego (nie wolno zamykać takiej możliwości bo plan robiony jest do 2015 r),
- Ü atrakcyjność terenów przez które przechodzi trakcja kolejowa – istnieje zapotrzebowanie społeczne na tego rodzaju atrakcje turystyczne,
- Ü mocną stroną jest również to, że ta trakcja kolejowa już istnieje – należy ją tylko rozwijać.

Słabe strony:

- Ü bierne czekanie przedsiębiorstw na korzyści wynikające z akcesji do UE,
- Ü aktualnie niski poziom wykształcenia,
- Ü wysoka stopa bezrobocia,
- Ü konieczność rekonwersji zdegradowanych terenów pokopalnianych,
- Ü monokultura edukacyjna, opierająca się jeszcze na zapotrzebowaniach edukacyjnych z okresu gospodarki centralnie planowanej,
- Ü malejąca ilość mieszkańców,
- Ü starzenie się społeczeństwa,
- Ü przebieg głównego układu komunikacji kołowej przez rynek,
- Ü linia kolejowa nie ma powiązań z siecią pasażerską,
- Ü brak połączenia kolejowego – pasażerskiego z resztą Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego,

III. NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PRZESTRZENNO - SPOŁECZNO - GOSPODARCZEGO MIASTA I REGIONU.

Wsparcie i dynamizacja programów rewitalizacji ma podłoże w dokumentach rządowych określających strategię rozwoju i politykę zagospodarowania przestrzennego. Jednym z celów Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego jest „tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów w taki sposób, aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi gospodarczemu kraju, jego spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej oraz integracji z Unią Europejską”. Jednym z priorytetów polityki rozwoju regionalnego do 2006 r. jest wsparcie obszarów wymagających aktywizacji i obszarów zagrożonych marginalizacją. Program rewitalizacji zgodny jest z priorytetami i celami rozwojowymi zapisanymi w:

- § Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego,
- § Programie łagodzenia w regionie śląskim skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego,
- § Strategii Rozwoju Miasta Pszów,
- § Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Miasta Pszów na lata 2004-2006,
- § oraz innych dokumentach uchwalonych przez Radę Miejską w Pszowie.

Władze Gminy Miasta Pszów od wielu lat starają się stwarzać odpowiednie warunki oraz instrumenty ekonomiczne i prawne, mające na celu pobudzenie aktywności gospodarczej mieszkańców Pszowa. Do instrumentów tych należy między innymi zaliczyć:

- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- Strategię Rozwoju Miasta Pszów oraz Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Miasta Pszów na lata 2004-2006 – co pozwoliło określić priorytety, kierunki rozwoju oraz listę zadań do realizacji w powyższym okresie programowania,
- Program pomocy regionalnej udzielanej przedsiębiorcom na terenie miasta Pszów w latach 2003-2008 – program obejmuje zwolnienia od podatku od nieruchomości przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy na terenie miasta,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – program obejmuje szeroką pomoc oraz finansowanie inicjatyw z zakresu pomocy

psychospołecznej, walki z patologiami, problemami alkoholowymi oraz przeciwdziałania narkomanii w szczególności wśród dzieci i młodzieży,

- Aktywizacja lokalnego rynku pracy przez uruchomienie Gminnego Centrum Informacji – działalność centrum skierowana jest dla osób bezrobotnych oraz absolwentów szkół i ma za główne zadanie udostępniać bazę ofert pracy z regionu oraz świadczyć pomoc w zakresie porad prawnych, zakładania własnej działalności gospodarczej oraz szkolić w zakresie korzystania z komputerów oraz internetu.
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miasta Pszów oraz Polityka Środowiskowa – dokument obejmujący koncepcję działań z zakresu ochrony stanu środowiska naturalnego w Gminie.
- Profilaktyka bezpieczeństwa realizowana w ramach działalności Świetlicy Środowiskowej w Pszowie,
- Strategia mieszkaniowa dla Miasta Pszów oraz Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Miasta Pszów – co umożliwiło wypracowanie sposobu zarządzania mieniem komunalnym oraz ustalenie strategii czynszowej.

IV. PODOKRESY PROGRAMOWANIA

Okres realizacji LPR`u obejmuje lata 2004-2006, adekwatnie do czasokresu zadań inwestycyjnych przyjętych w „Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Miasta Pszów”. Założony horyzont czasowy jest analogiczny do okresów programowania w Unii Europejskiej i związanych z nimi założeniami polityki strukturalnej.

V. ZASIĘG TERYTORIALNY REWITALIZOWANEGO OBSZARU I UZASADNIENIE POTRZEB REWITALIZACJI.

Obszar programu rewitalizacji to teren, dla którego opracowuje się i realizuje program rewitalizacji, obejmujący całość lub część terenu znajdującego się w stanie kryzysowy⁸. Zasięg interwencji niniejszego Lokalnego Programu Rewitalizacji obejmie cały obszar Gminy Miasta Pszów. Na całym jej obszarze ma bowiem miejsce koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej i gospodarczej, będących następstwem eksploatacji przemysłowej oraz trwającego procesu restrukturyzacji przedsiębiorstwa górniczego – por. mapa obszaru – załącznik nr 1. Zasięg ten obejmuje obszar 20.47 km² oraz 14500 mieszkańców.

Miasto Pszów jest silnie związane z działalnością górnictwem Kopalni Węgla Kamiennego "ANNA" (obecnie KWK „RYDUŁTOWY - ANNA”), w której wydobywanie trwa od 1842 roku. Zakład daje zatrudnienie mieszkańcom miasta i okolic. Cały obszar Miasta wchodzi w skład terenów górniczych.

Celowo wyznaczono obszar programowy obejmujący całą powierzchnię gminy, gdyż dzięki realizacji rozłożonych w przestrzeni projektów osiągnąć można efekt „dyfuzji ”, polegający na tym, że będą one aktywizować najbliższe otoczenie. Ponadto, wraz z trwającym procesem restrukturyzacji kopalni „Rydułtowy - Anna” związana jest konieczność rewitalizacji terenów pogórnicznych (min. „Wrzosy”) oraz gruntowną modernizacją obiektów przekazanych Gminie (min. MOK oraz Lodowisko) przez kopalnię, dlatego też zawężanie obszaru programowego jest zatem w tym kontekście bezzasadne.

⁸ Podręcznik Rewitalizacji. Zasady, procedury i metody działania współczesnych procesów rewitalizacji, Urząd Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast, Warszawa 2003, s.54.

Warto podkreślić iż przy określeniu obszaru rewitalizacji wzięto pod uwagę:

- poziom bezrobocia, ubóstwa oraz trudne warunki mieszkaniowe,
- niski wskaźnik przedsiębiorczości mieszkańców (obliczany na podstawie liczby rejestrowanych przedsiębiorstw w br. do poprzedniego roku),
- wysoki poziom degradacji infrastruktury technicznej i budynków,
- wysoki poziom degradacji terenów,
- znaczny poziom zanieczyszczenia środowiska naturalnego.

Zasięgiem terytorialnym rewitalizacji objęto poniższe tereny:

- teren historycznej zabudowy miejskiej, objęty ochroną konserwatorską,
- teren nieekonomicznie wykorzystywanej przestrzeni o dużym potencjale gospodarczym,
- tereny osiedli mieszkaniowych,
- tereny o niedostatecznym wyposażeniu w sieci i urządzenia infrastruktury technicznej,
- teren centrum miasta o słabej dynamice rozwoju, stanowiący barierę w harmonijnym rozwoju całego miasta.

VI. REALIZACJA ZADAŃ I PROJEKTÓW

Lp	Nazwa zadania	czas realizacji			oczekiwany wskaźnik produktu	zgodność ze studium zagospodarowania przestrzennego	szacunkowy koszt w tys zł
		zgromadzenie niezbędnej dokumentacji	planowany termin rozpoczęcia inwestycji	planowany termin zakończenia inwestycji			
1	II etap Budowy zadaszenia lodowiska wraz z pozostałą infrastrukturą obiektu	gotowa	III kw.2004r.	IV kw. 2005r.	rekultywacja zdegradowanego obszaru i budowa obiektu o łącznej pow. 546,6 mkw ; 8 nowoutworzonych miejsc pracy;	tak	2 213,42
2	Modernizacja Miejskiego Ośrodka Kultury	gotowa	IV kw. 2004r.	IV kw. 2005r.	modernizacja sali widowiskowa; wymiana siedzisk; wymiana solarki okiennej	tak	600,00
3	Modernizacja nawierzchni ulicy Konopnickiej wraz z budową chodnika	gotowa	II kw. 2006r.	IV kw. 2006r.	554 mkw (chodnik); 5118 mkw (nawierzchnia); 5118 mkw (kanalizacja deszczowa)	tak	2 566,90
4	Kompleksowa modernizacja systemu ciepłowniczego w Gimnazjum w Pszowie	gotowa	III kw. 2005r.	IV kw. 2006r.	redukcja zanieczyszczeń; wymiana stolarki okiennej;	tak	1079,48
5	Renowacja Bazyliki p.w. NNMP	gotowa	III kw. 2004r.	IV kw. 2006r.	Odtworzenie malowideł wewnątrz Bazyliki; renowacja ołtarza gł. oraz 6 ołtarzy bocznych;	tak	687,07

Ponadto w okresie 2004 - 2006 w perspektywie realizacji poszczególnych inwestycji w latach następnym planuje się przygotowanie niezbędnej dokumentacji zgodnie z poniższą listą inwestycji

Lp	Nazwa zadania	czas realizacji			oczekiwany wskaźnik produktu	zgodność ze studium zagospodarowania przestrzennego	szacunkowy koszt w tysiącach zł
		zgromadzenie niezbędnej dokumentacji	planowany termin rozpoczęcia inwestycji	planowany termin zakończenia inwestycji			
1	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej nr 1	2005r	-	-	-	tak	-
2	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej nr 2	2005r.	-	-	-	tak	-
3	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej nr 3	2005r.	-	-	-	tak	-
4	Zagospodarowanie przestrzenne Centrum Miasta	2006r.	-	-	-	tak	-
5	Budowa obiektu sportowo-rekreacyjnego "Wrzosy"	2006r.	-	-	-	tak	-
6	Renowacja Kalwarii Pszowskiej	gotowa	-	-	-	tak	-

VII. PLAN FINANSOWY NA LATA 2004 – 2006.

Lp	Nazwa zadania	Okres realizacji	koszt zadania w tys zł	Podmioty uczestniczące w finansowaniu	Źródła finansowania (kwoty w tys zł)			
					Budżet JST	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE
1	II etap Budowy zadaszenia lodowiska wraz z pozostałą infrastrukturą obiektu	2004 - 2005	2 213,42	Budżet Miasta, UE	682,84	-	-	1530,58
2	Modernizacja Miejskiego Ośrodka Kultury	2004 - 2005	600,00	Budżet Miasta, UE,	150,00	-	-	450,00
3	Kompleksowa modernizacja systemu ciepłowniczego w Gimnazjum w Pszowie	2005 - 2006	1 079,48	Budżet Miasta, UE, Budżet Państwa	161,92	107,95	-	809,61
4	Modernizacja nawierzchni ulicy Konopnickiej wraz z budową chodnika	2006	2 566,90	Budżet Miasta, UE, Budżet Państwa	385,04	256,69	-	1 925,18
5	Renowacja Bazyliki p.w. NNMP	2004-2006	687,07	Budżet Państwa, UE, Środki Prywatne	-	137,41	137,41	412,25

VIII. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ

Przyjmuje się trzy rodzaje wskaźników:

1. wskaźniki produktu,
2. wskaźniki rezultatu,
3. wskaźniki oddziaływania.

Wskaźnikami produktu są:

- powierzchnia budynków poddanych renowacji,
- powierzchnia budynków poddanych termorenowacji,
- powierzchnia zdegradowanych dzielnic i obszarów miast poddanych rewitalizacji,
- powierzchnia usługowa w budynkach poddanych rewitalizacji,
- powierzchnia zmodernizowanej lokalnej bazy kulturalnej, turystycznej i rekreacyjnej,
- liczba nowych obiektów infrastruktury rekreacyjnej, sportowej bądź aktywnego wypoczynku,
- powierzchnia odrestaurowanych i zrewitalizowanych obiektów dziedzictwa kulturowego,
- powierzchnia usługowa/handlowa na zrewitalizowanych terenach przemysłowych i powojaskowych,
- powierzchnia wyremontowanej i przebudowanej infrastruktury publicznej na terenie zrewitalizowanym.

Wskaźnikami rezultatu są:

- powierzchnia terenów objętych rewitalizacją,
- liczba przestępstw w mieście,
- wskaźnik wykrywalności przestępstw,
- liczba przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie zrewitalizowanym,
- liczba nowych ofert programowych w zakresie kultury i turystyki,
- liczba obiektów zabezpieczonych przed zagrożeniami,
- powierzchnia terenów inwestycyjnych, które stały się dostępne w wyniku realizacji projektu,
- długość wybudowanej / modernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej,
- liczba osób korzystających z nowej infrastruktury sportowej/rekreacyjnej i aktywnego wypoczynku,
- liczba nowych miejsc pracy powstała w wyniku realizacji projektów,

- powierzchnia usługowa faktycznie wykorzystywana,
- powierzchnia terenów objętych rewitalizacją.

Wskaźnikami oddziaływania są:

- wskaźnik bezrobocia wśród mieszkańców terenów zrewitalizowanych,
- migracje z terenów poddanych rewitalizacji,
- wskaźnik przedsiębiorczości wśród lokalnej społeczności,
- liczba korzystających z nowych ofert programowych w zakresie kultury i turystyki,
- stałe miejsca pracy w obszarze kultury i turystyki,
- wskaźnik wykształcenia wśród mieszkańców terenów zrewitalizowanych,
- liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w obszarze oddziaływania.

IX. SYSTEM WDRAŻANIA

System wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Pszów jest realizowany w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej. Miasto korzystając ze środków finansowych funduszy strukturalnych Unii Europejskiej jest zobowiązane przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych, które zostały określone w Rozporządzeniu z dnia 21 czerwca 1999 r. Nr 1260/1999 wprowadzającym ogólne przepisy odnośnie funduszy strukturalnych oraz rozporządzeń odnoszących się do poszczególnych funduszy strukturalnych.

Poszczególne projekty będą wdrażane w oparciu o zasady wydatkowania środków wg źródeł ich pochodzenia. W niektórych sytuacjach może to oznaczać, że podmiot korzystający z różnych źródeł finansowania będzie musiał sprostać wielu wymaganiom formalnym. Dotyczy to w szczególności odmiennych zasad wykorzystania środków pochodzących ze źródeł krajowych oraz środków pochodzących ze źródeł unijnych.

Opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji w drodze konsultacji społecznych zostało powierzone Zespołowi ds. Promocji, Zamówień Publicznych i Środków Pomocowych przy Referacie Architektury, Inwestycji, Remontów i Gospodarki Gruntami. Funkcję koordynatora zespołu zadaniowego przygotowującego LPR pełni kierownik powyższego referatu.

Realizację i koordynację wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego prowadzi Burmistrz Miasta w Pszowie, pod nadzorem Rady Miasta.

Lokalny Program Rewitalizacji wdrażany będzie poprzez realizację poszczególnych zadań przedstawionych w rozdziale VI i VII powyższego Programu.

Realizacja poszczególnych zadań prowadzona będzie przez Burmistrza Miasta przy pomocy pracowników Referatu Architektury, Inwestycji, Remontów i Gospodarki Gruntami oraz Zespołu ds. Promocji, Zamówień Publicznych i Środków Pomocowych. Powyższy zespół zadaniowy będzie sprawować następujące funkcje:

- Ø bieżąca ocena stopnia wdrożenia poszczególnych zadań,
- Ø składanie raportów z realizacji zadań Burmistrzowi Miasta oraz przygotowywanie materiałów informacyjnych i sprawozdawczych dla Rady Miasta,
- Ø wnioskowanie aneksów oraz uaktualnień do Lokalnego Programu Rewitalizacji,
- Ø przygotowywanie sprawozdań z osiągniętych założonych wskaźników poszczególnych zadań, jak i całego Lokalnego Programu Rewitalizacji.

X. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

10.1 System monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji

Kluczowe znaczenie w monitoringu i stymulowaniu realizacji Programu posiadać będzie Burmistrz Miasta oraz Rada Miasta. Główną ich rolą będzie monitorowanie przebiegu zadań zawartych w Programie oraz ewentualne interweniowanie w przypadku stwierdzenia opóźnień lub nieuzasadnionej rezygnacji z realizacji zadania.

10.2 System oceny Lokalnego Programu Rewitalizacji

Skuteczność Planu poddawana będzie bieżącej ocenie. Sprawowana ona będzie przez Burmistrza Miasta Pszów oraz Radę Miasta przy pomocy zawartych w punkcie VIII wskaźników monitorowania oraz na podstawie półrocznych raportów i sprawozdań opracowywanych przez pracowników referatu Architektury, Inwestycji, Remontów i Gospodarki Gruntami oraz Zespołu ds. Promocji, Zamówień Publicznych i Środków Pomocowych.

Przewiduje się aktualizację Programu w cyklu rocznym pod koniec roku budżetowego. Opracowanie aktualizacji LPR`u oraz planu poszczególnych zadań będzie odbywało się na drodze konsultacji ze społeczeństwem, lokalnymi organizacjami i przedsiębiorcami.

10.3 Komunikacja społeczna – sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi.

Lokalny Program Rewitalizacji został opracowany na podstawie poniższych dokumentów:

- ü Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Pszów,
- ü Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Miasta Pszów na lata 2004 – 2006,
- ü Strategii Mieszkaniowej dla Gminy Miasta Pszów,
- ü Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miasta Pszów,

Ü Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Miasta Pszów.

Strategię, Plan Rozwoju Lokalnego oraz Lokalny Program Rewitalizacji opracował zespół powołany przez Burmistrza. W procesie opracowywania, w celu przeprowadzenia konsultacji społecznych, udział wzięli przedstawiciele środowisk społeczno-gospodarczych zarówno sektora publicznego, prywatnego organizacji pozarządowych jak i związków wyznaniowych.

Zadaniem strategii informacyjnej będzie:

- Ü zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania wsparcia w ramach funduszy strukturalnych dla wszystkich grup docelowych na terenie Miasta Pszów;
- Ü zapewnienie czytelnej informacji o kryteriach oceny i wyboru projektów oraz obowiązujących w tym zakresie procedurach;
- Ü zapewnienie bieżącego informowania opinii publicznej o zakresie i wymiarze pomocy wspólnotowej dla poszczególnych projektów i rezultatach działań na poziomie Miasta;
- Ü zapewnienie współpracy z instytucjami zaangażowanymi w monitorowanie i realizowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji w zakresie działań informacyjnych i promocyjnych poprzez wymianę informacji i wspólne przedsięwzięcia;
- Ü inicjowanie dodatkowych działań promocyjnych o zasięgu lokalnym;

Powyższą strategię informacyjną będzie realizował między innymi powołany przez Burmistrza Miasta Zespół ds. Promocji, Zamówień Publicznych i Środków Pomocowych przy referacie Architektury, Inwestycji, Remontów i Gospodarki Gruntami.

Działania podejmowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Pszów będą uwzględniały specyficzne potrzeby wymienionych grup docelowych, w zakresie informacji oraz użytych instrumentów w celu osiągnięcia maksymalnej skuteczności.

- Ü Opinia publiczna – powszechna wiedza na temat działań związanych z wdrażaniem oraz wykorzystaniem środków Unii Europejskiej służyć będzie prezentacji korzyści płynących z członkostwa we Wspólnocie, budowaniu pozytywnego wizerunku podmiotów zaangażowanych w proces wdrażania pomocy, jak również przyczyni się do poparcia dla inwestycji, których bezpośrednim beneficjentem będzie społeczność lokalna Miasta.

Ü Beneficjenci – to osoby, instytucje lub grupy społeczne bezpośrednio korzystające z wdrażanej pomocy. Będą to mieszkańcy gminy, a w szczególności:

- § bezrobotni mieszkańcy gminy,
- § mieszkańcy osiedli,
- § mieszkańcy nie posiadający dostępu do kanalizacji,
- § dzieci i młodzież szkolna oraz kadra pedagogiczna,
- § właściciele nieruchomości oraz społeczeństwo zamieszkujące w sąsiedztwie składowiska „Wrzosa”
- § mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa,
- § spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe,
- § instytucje użyteczności publicznej,
- § petenci.
- § organizacje pozarządowe;
- § inne organizacje społeczne.

XI. EFEKTY PROGRAMU

Głównym celem Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Miasta Pszów jest stworzenie narzędzia umożliwiającego efektywne przeprowadzenie rewitalizacji obszarów będących w stanie kryzysowym. Poprzez realizację poszczególnych projektów rewitalizacji prezentowanych w wcześniejszych rozdziałach, gmina ma szansę wyprowadzenia obszaru ze stanu kryzysowego aktywizując środowiska lokalne i stymulując współpracę na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego, przeciwdziałając zjawiskom wykluczenia społecznego w zagrożonymi patologiami społecznymi obszarami miast. Realizacja Programu umożliwi także zmianę dotychczasowych funkcji terenów i obiektów zdegradowanych i przemysłowych oraz adaptację ich na cele: usługowo-handlowe, gastronomiczne, społeczne, edukacyjne, zdrowotne, rekreacyjne, kulturalne i turystyczne z uzupełniającą funkcją mieszkaniową.

Ponadto program rewitalizacji przyczyni się do:

- wprowadzenia dodatkowych funkcji usługowych, ze szczególnym uwzględnieniem rekreacji i turystyki, umożliwiających tworzenie nowych miejsc pracy,
- ożywienia terenów przemysłowych,
- poprawy estetyki przestrzeni miejskiej,
- zatrzymania degradacji budynków i terenów objętych ochroną konserwatorską,
- podwyższenia standardu zasobów mieszkaniowych,
- wzmocnienia identyfikacji mieszkańców z miastem oraz ich integracji,
- zwiększenie potencjału gospodarczego gminy.